

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име
Датум и место рођења

Веселинов, Драган, Даница
30.3.1978., Панчево

Педагошки факултет у Врању
Универзитета у Нишу

Број 1671

Основне студије

18.11.2016 год.
ВРАЊЕ

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена

Универзитет у Београду
Учитељски факултет у Београду, Наставно одељење у Вршцу
Студијски програм за образовање професора разредне наставе
Професор разредне наставе
2005.
2010.
8.23 (осам и 23/100)

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена
Научна област
Наслов завршног рада

Универзитет у Београду
Учитељски факултет
Студијски програм за образовање учитеља – мастер
Мастер – учитељ
2010.
2011.
9.43 (девет и 43/100)
Педагогија
Примена дидактичких теорија и теорија учења у пракси

Докторске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Година уписа
Остварен број ЕСПБ бодова
Просечна оцена

Универзитет у Нишу
Педагошки факултет у Врању
Методика разредне наставе
2011.
120
10.00 (десет)

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске
дисертације
Име и презиме ментора,
звање
Број и датум добијања
сагласности за тему
докторске дисертације

Ефекти хеуристичко-методичких стратегија у подстицању метакогнитивних способности ученика
др Радмила Николић, редовни професор Учитељског факултета у Ужицу
Универзитета у Крагујевцу
НСВ број 8/18-01-007/16-020, од 13. 10. 2016. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна
Број поглавља
Број слика (шема, графикона)
Број табела
Број прилога

431 (четири стотине тридесет и једна)
5 (пет)
22 (двадесет и две)
46 (четрдесет и шест)
18 (осамнаест)

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Веселинов, Д., Игњатовић, А. (2013). Подстицање самоефикасности код ученика путем хеуристичке наставе. <i>Педагошка стварност</i>, 59 (1), 79-90.</p> <p>Савремени трендови у друштву, а самим тим и у настави, имплицирају употребу иновативних модела и метода у настави, праћених неоконструктивистичким приступом, инвентивношћу у раду и акцентовањем ученика који партиципира у планирању и праћењу свог напредовања у учењу.</p> <p>У раду је представљена хеуристички оријентисана настава, рефлектована кроз истраживачко учење. Циљ је био да се прикаже на који начин хеуристичка настава, са својим елементима, подстиче самоефикасност и самоорганизовано учење. Након теоријских поставки упућује се и на дидактичко-методичку апликацију кључних елемената хеуристичке наставе (методолошка путања, садржаји, употреба уџбеника) помоћу којих је могуће утицати на подржавање и подстицање самоефикасности код ученика.</p>	M52
2	<p>Veselinov, D., Nikolić, R. (2015). Mogućnosti podsticanja metakognitivnih strategija učenika posredstvom heurističko-metodičkih instrukcija. <i>Istraživanja u pedagogiji</i>, 5 (1), 64-80.</p> <p>У раду се разматрају могућности утицаја хеуристичко-методичких инструкција на подстицање метакогнитивних способности код ученика четвртог разреда основне школе. Циљ је био да се утврди колико је путем сета дидактичко-методичких инструкција могуће подстаћи метакогнитивне стратегије ученика. Емпиријско истраживање спроведено је путем експерименталног програма, реализованог у експерименталној групи. На основу анализе података дошло се до закључака да је постојала статистички значајна разлика у резултатима, односно израженијим метакогнитивним способностима ученика експерименталне групе у сегментима који су се односили на: елаборацију и повезивање претходно стеченог знања са новим, превазилажење тешкоћа током рада, проверавање тачних одговора, начин провере одговора и издвајање главних појмова и идеја из текста.</p>	M52
3	<p>Николић, Р., Веселинов, Д. (2015). Хеуристичке методе учења и поучавања као фактор подстицања метакогнитивних стратегија ученика. <i>Педагошка стварност</i>, 61 (3), 443-452.</p> <p>У раду се настојало да се прикаже помоћу којих хеуристичких метода учења и поучавања је могуће утицати на самоорганизовано учење, подстакнуто самоефикасношћу и саморегулативним учењем. Самоорганизовано учење у уској је вези са метакогнитивним стратегијама ученика, где се претпоставља да ће развијеније метакомпоненте учења утицати на боља постигнућа ученика у учењу. Посебан акценат стављен је на оне методе хеуристичког учења (метода дискурса, метода размишљања наглас, кооперативне и колаборативне методе, методе антиципације, елаборације и евалуације) помоћу којих је могуће подстицати Стернбергов тријадни, односно Цимерманов трофазни процес саморегулисаног учења, чија се заснованост огледа у планирању процеса учења, самонадгледању и самопропитивању приликом учења, елаборацији и самоевалуацији наученог.</p>	M52

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА   **НЕ**

Кандидаткиња Даница Веселинов испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Педагошког факултета у Врању. Кандидаткиња је положила стручни и методички курс, и пројекат

докторског рада на докторским академским студијама на Педагошком факултету у Врању, на студијском програму Методика разредне наставе. На основу Одлуке Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке (НСВ број 8/18-01-005/15-034, од 9. 7. 2015. године) о именовану Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације, и на основу Одлуке Научно-стручног већа Универзитета у Нишу о усвајању предложене теме докторске дисертације (број: 8/18-01-007/16-020 од 13. 10. 2016. године), Комисија констатује да је кандидаткиња испунила услов за одбрану докторске дисертације. Кандидаткиња испуњава и услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Дисертација обухвата прегледно и јасно представљен уводни део, теоријски приступ истраживању, методолошки оквир истраживања, интерпретацију резултата емпиријског истраживања, и закључна разматрања с дидактичко-методичким импликацијама у наставном раду.

Прва целина докторске дисертације, под називом „Теоријски оквир истраживања“ (стр. 17-129), представља свеобухватан и савремени приступ тумачењу дидактичко-методичког дискурса разредне наставе из угла актуелних теорија образовања и учења. Ова целина је смислено, структурално-садржински и логички подељена у 4 поглавља, и 22 потпоглавља.

Кандидаткиња разматра кључне карактеристике и детерминанте хеуристички оријентисане наставе, с посебним освртом на артикулационо-апликативни аспект и имплементацију хеуристичких методичких стратегија у наставу. Поред поглавља и потпоглавља везаних за хеуристичку методiku, у првој целини кандидаткиња осветљава и теоријски анализира најзначајније постулате метакогнитивног и саморегулисаног учења, когнитивних и метакогнитивних стратегија учења, као и могућности употребе метакогнитивних стратегија у циљу сврсисходнијег учења.

На крају прве целине пажња је посвећена прегледу релевантних експлоративних и емпиријских истраживања других аутора из области хеуристички оријентисане наставе, као и наставе где је предоминантна улога била подстицање метакогнитивних способности ученика.

Друга целина дисертације, под називом „Методолошки оквир истраживања“, односи се на приказ поступака коришћених за расветљавање проблематике везане за предмет и проблем рада, усклађених са савременом методологијом педагошких истраживања. Садржај ове целине налази се на 41 страници (стр. 130-171), у оквиру ког су разматрани предмет, проблем, циљ, хипотезе, варијабле, методе, технике, инструменти, узорак, обрада података, и дат је преглед тока емпиријског истраживања, са приказаном динамиком реализације наставних јединица. Посебна пажња посвећена је тумачењу коришћених инструмената, где се поред метријских карактеристика сваког од коришћених тестова, образлагао и садржај тестова усклађен са главним карактеристикама истраживаног подручја.

У трећој целини рада, под називом „Приказ и интерпретација резултата истраживања“, дат је приказ са интерпретативним освртом на резултате до којих се дошло емпиријским истраживањем. Овај део рада распоређен је на 141 страници (стр. 172-313), и структурисан је у два већа поглавља и шест мањих потпоглавља. Структура прати истраживачке задатке, усмерена је на тестирање постављених хипотеза истраживања, док су резултати интерпретирани и дискутовани у светлу релевантних тангентних истраживања.

У оквиру поглавља „Закључна разматрања и дидактичко-методичке импликације у наставном раду“ (стр. 314-320) изведени су закључци до којих се дошло синергијом теоријског и емпиријског истраживања, чији индикатор су представљали резултати спроведеног експерименталног програма. Закључци се односе на потврђене, односно делимично потврђене хипотезе, и, у складу с тим, указују на могућности примене сличних дидактичко-методичких сценарија у разредној настави, као и на импулсе за будућа истраживања из домена ове проблематике.

Након овог поглавља следује одељак *Литература* (стр. 321-338), где су пописане коришћене библиографске јединице за израду дисертације. Од библиографских јединица најфреквентнија је била употреба монографија страних и домаћих аутора, научно-истраживачких радова из иностраних и домаћих часописа, радова из зборника радова саопштених на домаћим и међународним научним конференцијама.

У последњем одељку докторске дисертације налазе се прилози (стр. 339-430), где су детаљно приказане припреме за часове свих реализованих наставних јединица, водич за бележење недељних активности током учења (инвентар метакогнитивних активности), тестови за проверу метакогнитивних способности ученика, као и тестови провере знања са кључем за решавање.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације *(до 200 речи)*

Дисертација нуди бројне резултате истраживања и импликације за наставну праксу које треба посматрати, како у ужем, тако и у ширем смислу. Они упућују на констатацију да савремена научна мисао и образовање све више теже да помогну ученицима да постану самосвесне, самоактуелизоване и одговорне особе, како би партиципирали у процесу учења и обогаћивали садржаје изучавања на основу својих аспирација, селектовали чињенице, бирали стратегије учења, контролисали своје когнитивно функционисање, и евалуирали урађено.

Повезивање теоријских поставки и парадигматичност хеуристичке методике, с утицајем на метакогнитивне стратегије, операционализовано је кроз емпиријско истраживање, путем педагошког експеримента. Кандидаткиња је као циљ поставила да се испита у којој мери хеуристичко-методичке стратегије учења могу да утичу на подстицање метакогнитивних способности ученика, односно да ли ће ученици експерименталне групе показати виши ниво развијености метакогнитивних стратегија од ученика контролне групе. Поред тога, у интересу је било да се утврди да ли развијеније метакогнитивне стратегије учења утичу на боља постигнућа ученика на тестовима знања.

Сprovedено емпиријско истраживање дало је резултате којима је потврђена општа хипотеза да су хеуристичке методичке стратегије значајно утицале на развијеније метакогнитивне способности ученика експерименталне групе, као и да је интеракцијски фактор методичке хеуристике и метакогнитивних стратегија показао ефективност у знањима ученика из учених садржаја.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације *(до 200 речи)*

Комисија је установила да постоји неколико разлога због којих дисертација представља оригиналан допринос педагошкој науци. Као први разлог издваја се идентификација проблема истраживања и препознавање потребе за испитивањем утицаја и ефеката хеуристичко-методичких стратегија на метакогнитивне способности ученика у разредној настави. Већина релевантних тангентних истраживања у нашем школском систему односила се на ефекте дидактичких инструкција на постигнућа ученика, или на ефекте метакогнитивних способности на постигнућа ученика у настави, и то најчешће у старијим разредима основне школе. Чињеница да се кандидаткиња определила за ефекте хеуристичко-методичких стратегија на подстицање метакогнитивних способности, и њихов корелацијско-интегративни ефекат на образовна постигнућа ученика, представља оригинални и релативно иновативни приступ у методици разредне наставе.

Чланови Комисије сматрају да су адекватно одабрана теоријска полазишта, успешно примењени методолошки приступи, и у складу са тим примењен већи број статистичких поступака. Све то представља допринос и специфичност које одликују ово истраживање. Тиме су испитивани феномени сагледани из више различитих перспектива и протумачени из више углова. Чланови Комисије истичу да се допринос науци урађене дисертације огледа и у расветљавању неких подручја метакогниције из дидактичко-методичког угла, што је био захтеван задатак, с обзиром да је интегритет метакогниције често неухватљив, и због тога оскудније заступљен у разредној настави и образовно-васпитном раду.

Оцена самосталности научног рада кандидата *(до 100 речи)*

Значај и допринос дисертације огледају се у самосталном конструисању и моделовању часова за потребе експерименталног програма, као и у оригиналном и самосталном састављању тестова за проверу метакогнитивних способности ученика, као и у изради тестова знања. Кандидаткиња је, позивајући се на релевантну литературу и теоријску утемељеност рада, самостално дизајнирала писане припреме за наставне часове, чији модел су користили учитељи експерименталне групе. На тај начин кандидаткиња је обухватила целокупан простор истраживања.

Резултати овако комплексног и мултидимензионалног истраживања, као и чврста емпиријско-теоријска аргументација у закључивању, резултирали су оригиналним моделима хеуристички оријентисаних часова, као погодном оквиру за развијање и подстицање метакогнитивних стратегија учења.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Методичке импликације, настале као резултат синтезе теоријских оквира и резултата емпиријског истраживања, односе се преваходно на: придавање већег значаја хеуристичким стратегијама и методама учења и поучавања у разредној настави; моделовање часова са конструисањем хеуристичких ситуација, погодних за истраживачко учење; подстицање метакогнитивних способности ученика кроз аспекте метакогнитивног знања, саморегулисано учење и метакогнитивне стратегије; подстицање самоорганизованог учења помоћу рефлексивних инвентара дневних и недељних активности. Полазишта у обради проблема, као и методолошка коректност, те емпиријски део истраживања, представљају оригинални приступ испитивању наведеног феномена, јер је припремљен и примењен експериментални програм који је кандидаткиња самостално сачинила за потребе овога истраживања.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије 1438/2

Датум именовања Комисије 27. 10. 2016.

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	др Благоица Златковић, редовни професор (Психологија) (Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу)	председник
2.	др Радмила Николић, редовни професор (Педагогија, Дидактика, Методика) (Учитељски факултет у Ужицу Универзитета у Крагујевцу)	ментор, члан
3.	др Данијела Здравковић, ванредни професор (Социологија) (Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу)	члан

Датум и место:

18. 11. 2016., Врање